

Torre de les Aigües

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Camí de la Torre de les Aigües, s/n (Palou)
Emplaçament Carretera del Masnou (BP 5002), km. 14,8, camí direcció oest (camí de la Torre de les Aigües) uns 400 m
Alçada: 118

Coordenades:

Latitud: 41.58873
Longitud: 2.27972
UTM Est (X): 439965
UTM Nord (Y): 4604366

Classificació

Número de fitxa 08096 - 79
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Gòtic Modern Renaixement Contemporani
Segle XV-XX
Autoria de l'element: Desconeguda
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Algunes parts auxiliars del conjunt es troben en estat precari. Les façanes de la torre presenten brutícies.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs National Monument Record – Defensa
inspire:
Observacions protecció: Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arquitectònic i Arqueològic de Granollers. Núm. CR-8. Protecció de tipus V: Conjunts rurals. Registre BCIN: 917-MH; registre BIC: RI-51-000549 dc., 15/10/2003 - 12:00
Data aprovació:
Número inventari
Generalitat i altres

inventaris IPA 1016
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: 000111500DG40C0001ES
Fitxes associades:

[Llegenda de la Torre de les Aigües](#)

[Molinot de Palou](#)

Autoria de la fitxa ARQUEOCIÈNCIA - J. M. Huélamo

Data de registre de la fitxa: dl., 01/10/2001 - 02:00

Autoria de la darrera revisió: Jordi Piñero Subirana

Data de la darrera revisió: dv., 23/02/2024 - 11:21

Descripció

Gran masia d'origen medieval, fortificada amb una torre, que ha conservat força bé les característiques constructives tradicionals, per bé que amb importants reformes; la última per instal·lar-hi un restaurant.

Es tracta d'un conjunt heterogeni, amb edificis de diferents èpoques que es situen entorn d'un pati tancat. L'accés al pati es fa mitjançant un portal adovellat de punt rodó. En la clau hi ha un interessant alt-relleu en què destaquen tres cares esculpides -la central amb barba- i dos escuts. En el primer hi ha un lleó rampant, emblema de la família Junyent, que n'eren els propietaris ja al segle XV. En l'altre hi ha unes flors de lis i un arbre arrencat.

Al costat de llevant hi ha el cos residencial de l'antiga masia i la gran torre que dona nom al conjunt. Al costat de ponent també hi ha construccions d'origen antic, ja que s'hi conserva una finestra amb arc conopial de tradició renaixentista. Tant els cossos de llevant com els de ponent, però, han estat ampliat en diferents fases, probablement entre els segles XVIII i XX.

La torre és de planta quadrangular i consta de tres plantes d'alçada, amb coberta plana. El coronament és amb merlets graonats i, a la cantonada sud-oest, té una espadanya sense campana. Era indicador de la capella de la Verge de les Neus o de les Aigües, que estava situada a la planta baixa de la torre. Les façanes són de maçoneria i estan arrebossades, amb carreus escairats a les cantonades. A mitja alçada de la cara est es conserva una finestra amb llinda d'arc conopial, probablement del segle XVI. Per la cara de ponent, just al costat de l'entrada al restaurant, destaca un portal gòtic-renaixentista amb relleus que era l'entrada a l'antiga capella. Té un guardapols mixtilini que emmarca l'espai central, com si fos un timpà, on s'hi representen dos àngels que sostenen alguna cosa que no es pot veure bé. Els brancals estan decorats amb columnetes acabades amb capitells esculpits.

El conjunt conserva el pou on, segons la tradició, es va trobar la imatge de la Mare de Déu. Els muntants del pou estan formats per uns pilars cilíndrics afuats que acaben en un eixamplament que fa de capitell, amb uns relleus poc profunds.

Cal dir que a la part posterior es conserven les ruïnes d'una torre que podria ser d'origen alt-medieval, però no ha estat ben estudiada, de manera que és una incògnita.

Observacions:

Més enllà de la muralla de ponent de la casa es conserven unes ruïnes conegudes com El Molinot, que corresponen a l'antic molí fariners que pertanyia a la masia.

Història

Aquesta era una de les masies més importants de Palou, ja des del seu origen. El terme Palaciolo, Palaol o Paladol amb què s'esmenta aquest territori al segle X s'ha relacionat de vegades amb un tipus de centre administratiu derivat de l'època de dominació musulmana, o probablement anterior (Martí, 2020). S'ha apuntat que aquest antic palau o centre administratiu podria estar ubicat a l'actual masia de la Torre de les Aigües. Podria tractar-se també de la Domus de Palou.

Més endavant la masia s'anomenava Junyent, i ja al segle XV pertanyia a una família molt notable amb aquest mateix nom, documentada fins l'any 1701. Hi destaquen Joan Junyent (marmessor de la reina Violant), Berenguer de Junyent, Francesc Junyent (conseller de Barcelona i comandant d'una galera en la guerra de Nàpols), un altre Francesc Junyent (destacat en 1542 en els fets d'armes de Perpinyà), Galzerà de Junyent (citats entre 1535 i 1555 a les Corts de Montsó), Miquel Junyent (que participà en els esdeveniments de 1597 i 1598), i un nou Francesc Junyent (citats en 1688 i 1697 i a les Corts de 1701).

El mas tenia una capella on s'hi venerava la imatge de Mare de Déu de les Aigües, que és una denominació camperola de l'advocació de la Mare de Déu de les Neus. Tenia molta devoció per les rogatives que s'hi feien per demanar pluges. Per això el mas i la capella van canviar el seu nom pel que porten actualment. La Mare de Deu era una escultura de pedra hieràtica, de tradició medieval. Era molt venerada a Palou i al terme veí de les Franqueses. D'aquesta població es tenen notícies que, des de temps molt antics, cada any s'hi anava en processó a iniciativa dels regidors d'aquell terme i del rector més ancià de les quatre parròquies de les Franqueses. Malgrat l'antiguitat d'aquesta tradició, la primera referència escrita que se'n coneix és del 2 de maig de 1710. Més endavant, hi va haver una sequera molt prolongada el 1763. El 10 de març de 1770 el poble de les Franqueses invocà la Mare de Déu de les Aigües en una visita solemne acordada el 6 de març, i, abans de la processó, l'indicat dia 10 va ploure. Aleshores la gent de les Franqueses restà indecisa sobre si havia de complir la promesa, però finalment fou acordat de complimentar la decisió dels regidors enviant una representació a Palou. Amb motiu de la Guerra Civil de 1936 la capella va quedar en desús, i la imatge de la Mare de Déu va perdre's, decapitada (BAULIES, 1965).

La Mare de Déu de les Aigües està lligada a una llegenda, recollida per l'escriptor i agrònom Jaume Maspons i Camarasa, que és una de les moltes versions de les dones d'aigua, encantàries o gorges; és a dir, variacions de les fades. La proximitat de la riera i l'existència d'aigües subterrànies devia motivar el sorgiment d'aquest mite o llegenda, present en molts indrets de Catalunya. La tradició també diu que la capella fou construïda per acollir la imatge de la Verge que hauria aparegut al pou de la masia (ESTRADA, 1993).

Sobre l'evolució constructiva de la masia és difícil precisar-ne les fases. La torre i parts de l'antiga masia probablement corresponen als segles XV-XVI, tal com suggereixen els finestrals de tradició gòtic-renaixentista. Al llarg dels segles XVIII-XX el conjunt es va ampliar amb les parts més perifèriques dels cossos que es conserven, sobretot al sector nord. Al nord-est hi ha una part que sembla correspondre a habitatges força moderns, tal vegada del segle XIX o principis del XX. Segons l'autor García-Pey (1990) una de les cases era coneguda com Can Cigala, que prové del motiu d'en Pere Cigala.

Bibliografia

BAULIES I CORTAL, Jordi (1965). *Granollers*. Barcelona, Biblioteca Selecta, volum. 372

CUSPINERA I FONT, Lluís et al. (2001). *Pla especial de protecció del Patrimoni Històric-Arquitectònic de Granollers*. Granollers. Document administratiu.

ESTRADA I GARRIGA, Josep (1993). *Granollers a l'antiguitat*, Granollers, Tarafa, Editora de Publicacions, S.L.

GARCIA-PEY, Enric (1990). "Recull onomàstic de Granollers: Motius, topònims, nomenclatura", a *Estudis de Granollers i del Vallès Oriental*, Núm. 3, Granollers, Ajuntament de Granollers.

MARTÍ, Ramon (2020). "Els palaus rural del Vallès Oriental. Implantació i deriva d'una institució d'època islàmica (segles VIII-XI)", a *Ponències, Revista del Centre d'Estudis de Granollers*, n 24, p. 85-117.

PATRIMONI (1985). *Patrimoni Històric Arquitectònic*. Granollers: Caixa de Crèdit Granollers.

Enllaços d'interès:

[Els palaus rural del Vallès Oriental. Implantació i deriva d'una institució d'è...](#)

